

SALUT I PODER

Receptes per a un polític malalt

Està obligat un càrrec públic a dir que pateix una malaltia? Els experts diuen que sí

LARA BONILLA

El president dels EUA John F. Kennedy va mantenir en secret que tenia la malaltia d'Addison. El seu antecessor, Franklin D. Roosevelt, amagava que anava en cadira de rodes. François Mitterrand va ocultar durant anys que patia càncer i el mateix va fer el Xa de Pèrsia. Com qualsevol ciutadà, els polítics no són immunes a la malaltia. La diferència? "Tot el que afecta la salut de les persones és privat, però en el cas dels polítics és públic, i els ciutadans tenen dret a saber quin és l'estat de salut dels seus governants", diu Antoni Gutiérrez-Rubí, assessor de comunicació. I la raó és que la malaltia o la medicació "pot afectar les seves capacitats executives i representatives".

En el seu assaig *En el poder y en la enfermedad*, sobre les malalties de caps d'estat i de govern dels últims cent anys, David Owen explica que Kennedy es medicava amb cortisona i la malaltia d'Addison –una deficiència hormonal– el va fer dependre d'una teràpia substitutiva a base d'hormones. El jove i aparentment saludable president va enganyar el poble americà i Owen atribueix el desastre de badia de Cochinos a la medicació que prenia. Aquest secretisme que abans envoltava l'estat de salut dels líders polítics és avui impensable en l'actual societat de la informació. "El problema de no dir-ho és que fàcil-

ment es pot filtrar a través d'altres fonts i això genera especulacions i desconfiança respecte al polític en qüestió", diu Francesc Xavier Ruiz, catedràtic de comunicació de la Universitat Pompeu Fabra. "L'única manera de controlar la informació és donant-la", afegeix Yuri Moréjón, assessor de comunicació política. Aquest és un dels motius pels quals els experts consultats recomanen transparència.

Polític proper

Els casos més recents de polítics que estan superant una malaltia són el de la presidenta de la Comunitat de Madrid, Esperanza Aguirre, i la diputada de Nafarroa Bai, Uxue Barkos, que van fer públic un càncer

de mama, i el vicepresident primer del govern espanyol, Alfredo Pérez Rubalcaba, que va ser ingressat a l'UCI per una infecció urinària. El que abans s'amagava per vanitat o per debilitat malentesa, ara mostra el costat més humà del polític i ajuda a conscienciar la població sobre determinades malalties. És el que va passar amb Manuela de Madre i la fibromiàlgia; Paspal Maragall i l'Alzheimer, o Aguirre i Barkos, amb el càncer de mama.

"Són un exemple de superació i de lluita i un estímul per a altres

Ficció televisiva

El president Barlett té esclerosi múltiple

A la sèrie de televisió *El ala oeste de la Casa Blanca*, el president dels EUA, Josiah Barlett –que interpretava Martin Sheen–, pateix esclerosi múltiple però ho amaga. A la sèrie es planteja la possibilitat que la malaltia l'incapaciti per continuar sent president i quan opta a la reelecció s'obre el debat sobre si el candidat està obligat a dir-ho als electors i si això es pot utilitzar com a arma electoral. Finalment, l'equip decideix que el president faci pública la malaltia durant una entrevista televisiva. *El ala oeste...*

va anar sempre un pas per endavant. Durant la campanya electoral del 2008, l'edat i l'estat de salut del candidat republicà, John McCain, va ser un dels temes de debat. McCain, que havia superat un càncer, va fer públics els seus informes mèdics. A diferència de Barlett, McCain va perdre les eleccions. No és l'únic aspecte en què la sèrie es va avançar. Molt abans que Obama arribés a la presidència, a la Casa Blanca de ficció ja hi havia un president d'una minoria ètnica: Matt Santos va succeir Barlett.

Malalties mediàtiques

Polítics que han patit alguna malaltia mentre estaven en actiu

"Un dirigent que es posa malalt suscita qüestions molt delicades", escriu David Owen, exministre de Sanitat de la Gran Bretanya. Parla de la "síndrome d'hybris", un desordre de personalitat que afecta els que acumulen poder fins al punt que deixen d'escoltar els assessors. Diu Owen que l'han patit George W. Bush, Tony Blair o Margaret Thatcher. Al llibre *En el poder y la enfermedad* recull malalties de caps d'estat. En repassem algunes.

Manuela de Madre

DIPUTADA PEL PSC AL PARLAMENT

Va deixar l'alcaldia de Santa Coloma de Gramenet a causa de la fibromiàlgia i la síndrome de fatiga crònica que pateix. Al llibre *Vitalitat crònica* explica com conviu amb la malaltia i el seu cansament.

Pere Esteve

EXCONSELLER DE COMERÇ PER ERC

L'exdiputat de CDC va haver de renunciar a la conselleria de Comerç l'octubre del 2004 per motius de salut i va morir el juny del 2005 als 62 anys per un càncer de pulmó.

Josep A. Duran i Lleida

PORTAVEU DE CIU AL CONGRÉS

El 2008 li van extirpar un tumor maligne del pulmó dret, just abans de la campanya electoral. Duran i Lleida va anul·lar tots els actes i en alguna entrevista ha dit que no es va plantejar ocultar-ho.

— PÉREZ RUBALCABA —
Ingressat a l'UCI per una infecció urinària

— ESPERANZA AGUIRRE —
Ha estat operada d'un càncer de mama

— PASQUAL MARAGALL —
Pateix Alzheimer i lidera la lluita contra la malaltia

persones que estan patint la mateixa malaltia", explica Gutiérrez-Rubí. En el moment que el polític diu que està malalt, es fa més proper, ja que llavors no veiem el gestor sinó la persona. "Mostra el seu costat més vulnerable i això genera empatia, perquè tothom ha tingut gent propera malalta", diu Yuri Morejón. Abans, les malalties eren pràcticament un secret d'estat: "Es buscava un lideratge basat en un polític imbatible que mostrava més autoritat que humanitat". Això explicaria perquè Franklin D. Roosevelt, que va quedar paralític després d'una poliomielitis, va intentar ocultar-ho i fins i tot va idear un mètode per fer creure que podia caminar. De les 35.000 fotografies que es conserven d'ell, només dues el mostren en cadira de rodes.

GETTY IMAGES

És un dels casos que recull Owen al seu llibre. Un altre cas d'ocultació és el de François Mitterrand, que va conviure amb un càncer de pròstata mentre era president de França. "Ell és la prova que un cap d'estat o de govern pot estar malalt, greu i amb una medicació exigent,

i seguir governant de manera eficaç", escriu David Owen. No obstant això, hi ha molts motius per amagar-ho i un és que "els electors podrien pensar que has de deixar pas a un altre", diu Gutiérrez-Rubí.

El desgast de la política

Cada vegada que un polític fa pública la seva malaltia també ens recorda que "hi ha una càrrega d'estrès associada a la política de què moltes vegades no som conscients", explica Morejón. Una mala alimentació, moltes hores fora de casa, poc temps per cuidar-se i horaris impossibles passen factura al cos. També hi ha dolences que afecten més els polítics per l'estil de vida que porten, com ara problemes intestinals o d'afonia.

Una altra cosa és intentar treure rèdit de la malaltia. "Vull creure que cap ho utilitza en clau electoral, i els ciutadans detecten de seguida si hi ha una sobreactuació", explica Gutiérrez-Rubí. Esperanza Aguirre ha dit que s'haurà de prendre la campanya electoral amb "una mica més de calma". Ella va fer pública la seva malaltia en roda de premsa. D'altres opten per un comunicat. El president nord-americà, Dwight Eisenhower, va fer servir el sentit de l'humor. Quan el 1955 va patir un atac cardíac i una trombosi, el Dow Jones va caure un 6%. El pànic va durar poc. Hi va ajudar que ell es fotografies amb una camisa amb el brodat: "Molt millor, gràcies".

Preguntes a Francesc Xavier Ruiz
CATEDRÀTIC DE COMUNICACIÓ DE LA UPF

"La malaltia ha estat positiva per a Aguirre però no per a Rubalcaba"

● **Si un polític pateix una malaltia, ho ha de fer públic?**

És millor que ell prengui la iniciativa i ho digui, sobretot ara que una notícia pot sortir a qualsevol lloc.

● **És positiu o negatiu per a la seva imatge?**

Depèn del relat que es construeixi de la malaltia. Explicar-ho el pot fer més humà però la cosa també es pot girar en contra si els ciutadans perceben que ha rebut un tractament privilegiat, com el cas d'algunes associacions de pacients que s'han queixat que Rubalcaba hagi ingressat a l'UCI per una infecció.

● **Mentre Esperanza Aguirre ha rebut mostres d'afecte, Rubalcaba ha estat atacat. Per què?**

Una infecció no té la mateixa imatge que enfrontar-se a un càncer, en què la persona apareix com un heroi i hi ha un component de lluita. En canvi, una infecció és símptoma de feblesa i ho diguin que és a l'UCI dona la imatge que està sent cuidat i no que és ell qui lluita contra la malaltia. No ha aparegut com a subjecte actiu i això dona peu a certes portades de diaris. Per a Aguirre ha estat positiu i per a Rubalcaba, no.

Winston Churchill

EX-PRIMER MINISTRE DE LA GRAN BRETANYA

Convocava reunions de matinada i atenia assessors a la banyera. Owen diu que era alcohòlic i presentava símptomes de trastorn bipolar, però "la gent prefereix veure'l com una figura singular".

Mohammad Reza Pahlavi

ÚLTIM XA DE L'IRAN

Poques persones sabien el 1973 que el xa estava molt malalt. Tenia leucèmia i ho va mantenir en secret fins al 1979. El tractava un metge de París per evitar ser descobert a Teheran.

François Mitterrand

EX-PRESIDENT DE FRANÇA

Va prometre que els metges informarien de la seva salut cada sis mesos, ja que el president Pompidou havia amagat anys abans el càncer que patia. Però Mitterrand va ocultar que tenia càncer de pròstata.

Ariel Sharon

EX-PRIMER MINISTRE D'ISRAEL

L'any 2005, quan tenia 77 anys, va patir un primer accident vascular i un any després una forta hemorràgia cerebral el va deixar en coma. Era primer ministre d'Israel i Ehud Olmert el va succeir.

